

Kipar Ivšek Anton, doma iz Laškega, je naredil l. 1795 ~~velik~~ oltar sv. Georga in kip sv. Martina za gl. oltar (Orožen, Janisch).

"
J. Wastler: Kunst. Lex. str. 49.

Menhart Sebastijan, je l. 1696 naslikal oltarno sliko (Orožen).

"
J. Wastler: Kunst. Lex. str. 101

Cerkv se omenja v vizit. poročilu l. 1545 (str. 8) in l. 1621 (str. 9) kot podružnica župnije v Laškem.

Na zvoniku je l. 1684, kar priča, da je bil takrat zvonik nanovo postavljen. Verjetno je c. prvotno imela Dachreiter. Ladja, ki je postala tekom časa zelo slaba, je bila potrebna temeljitega popravila. Zato so l. 1737 staro ^{skoraj} ~~popisano~~ ^{vs} ~~na~~ porušili in sezidali novo ladjo. V spomin na to so vzdali marmornato ploščo s sledečim kronogramom: "svb Dno parocho Ignatio Marini nativo Tiberlensi saha haec restavrata svnt."

L. 1861 prizidali novo zakristijo.

Vel. oltar ^{je} imel l. 1696. Iz istega časa je tudi oltarna slika, delo Sebastjana Menharta. L. 1762 so ta oltar restavrirali.

Sedanji vel. oltar je narejen v novejšem času. L. 1855 je dobil nov tabernakelj in l. 1858 je bil nanovo pozlačen.

Poleg tega ima c. še troje str. oltarjev: na evang. stran sv. Bartolomea Ap., Njemu nasproti oltar sv. Goergia M. ~~iz l. 1795~~ katerega je l. 1795 naredil ² laški kipar Anton Ivšek. Oltar sv. Ignacija, narejen iz delov prvotnega vel. oltarja, l. 1861 pa so ga odstranili.

Do l. 1858 je imela c. troje zvonov, ki so bili vlti v Celju. In sicer: veliki iz l. 1770 pri Caspar Balth. Schneider, srednji iz l. 1784 pri Franc Kaiser, in majhni iz l. 1789 tudi pri Kaiser.

L. 1838 je c. dobila nove orgle, delo Barthelma Pillich von ^{Dürenbach} ~~Drentichel~~ bei Hohenegg (Hainsta).

Namesto ~~teh~~ treh starih zvonov je cerkev dobila l.1858 nove zvonove iz delavnice Samassa Ljubljana.

L.1838 je c. dobila novo uro, delo Martina Grastnika iz Laškega.

L.1861 je c. dobila nov križev kot, ki ga je daroval grof Wenzel Paar.

L.1862 nova prižnica delo, Martina Spillerja iz Vojnika.

Župnijske knjige: od l.1789 dalje.

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diözese Lavant, 4.del, l.1881,
str.342 -350.

(St. Nikolaus), fara, posvečena sv. Miklavžu v Dolu nad Lažiščem.

Pravilno orientirana cerkev stoji na hribu v n.v. 497 m.

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV. Dekanat Tüffer, Graz 1881 ; Farna kronika; Gajšnik : Topografija, rokopis, 1748.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja, malo ožji, toda enako visoki, skoraj 3/8 zaključni prezbitenij, kateremu je na severu priležan prizmatičen zvon s pokritim stopniščem ob svoji zapadni steni, na jugu pa nadstropna zakristija. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe enotna škrljeva, zakristije stršasta, škrljeva; zvonika neogotska, 8-strana, piramidasta, eternitna. Cerkev je precej velika.

Zunanjščina: Ladja j brez talnega in z konkavnim napuščem. Fasada je preprosta, profiliran pp portal s profilirano preklado in trikotnim čelom. Sledita kot pri Lenartu 2 pp okni in zgoraj okrogla lina. Nevena podolžnica ima 2 veliki pp okni z ostensjem in lunetama ter v sredi preprost pp portal. Na isti steni je sled pps slikarije, ki pa ni več razločna. V

južni steni sta 2 pp okni z ostenjem (vzhodno je od zakristije malce zakrito) z lunetama in sled razidanega portala. Zakristija ima 2 oo okni (spodnje je z ostenjem) v zapadni, 2 v južni in 1 z pp portalom v vzhodni steni.

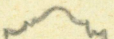
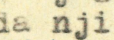
Prezbiterij ima pp okno z ostenjem in luneto v južni in severni steni, v vzhodni pa okroglo in spodaj pp kamen s kronogramom: SVb Do parcho Ignati Marini nativo tiberien saxa haeC restaVrata sVnt, ki da letnico 1737.

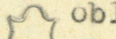
Zvonik ima pristrešen talni zidec, v višini ladjine strehe pas in nato ob ogalih lizene ter na vrhu profilirano fabion, ki se v sredini polkrožno usločuje. Zvonik ima v pritličju večjo kvadratno lino, nato več manjših, veliko urno kazališče iz l. 1849., ter ppk zvonove line s kamenito balustrado. V zapadni steni je pod stopnicami razidan vhod v zvonico-nekdanjo ter pp vhod v zvonik.

Zunanjščina je več ali manj obrizgana ter nezanimiva. Ob ogalih so sledovi nekdanje dekorativne slikarije.

Notranjščina: V ladji je kamenit tlak, v prezbiteriju šamoten. Zidana pevskempora stopa plitvo trapecasto v prostor. Počiva na 2 toskanskim stebrih in 2 križnih obokih, levo vodijo okrogle stopnice nanjo. Ladjo črtnijo 4 pari pilastrov, profilirano popolno ogredje, 2 celi in 2 polovični oprogi, pokriva pa banja s 3 pari sosvodnic. Slavolok je ppk. Prezbiterij ima v poševnih kotih pilastra (ona dva ob ~~z~~ slavoloku imata značaj konsol in se cofasto končujeta.) Obteka ga popolno ogredje s križnima oprogama in kupolo. Na levo vodi pp portal s profilirano gredo v ~~w~~onoco s cementnim tlakom in križnim obokom, na desno pa vodi pp portal v zakristijo s podom in banjo s parom sosvodnic, ter oratorij s podom in ravnima ometanima lesenim stropom.

Cerkvena notranjščina je tonsko poslikana.

Oprava: Glavni oltar ima neoromansko prizmatično menzo, podstavek, ki se razvija v prostor nazaj, predello, ki je močno razvita naprej ter ~~se razvija~~ tvori trolistna obhodna loka, okrašena s školjkovino in kipoma Helene in Lucije, gracilnima figurama dolgih teles, majhnih glav in razgiban draperije. Visoki tabernakelj je iz l. 1855. Nastavek nosita stebra in pilastra ter ob strani ~~na~~ mesto ušes 2 konsoli. Vleži popolno ogredje, ki se tlorisno ravna po predeli ter ga krasita 2 oblečena efeba, ob strani pa 2 rokajski školjki. Atiko nosita kombinirana slopa z razgibanima kosoma ogredja, vključujeta pa voluti, ki v sredi nosita lambrekinastibaldahin s školjko v sredini. V atiki je v vencužarkov oblakov in glavic klečeča Immaculata v pozni Vnebohoda. V osrednji 3-krat konveksno zaključeni niši stoji kip Miklavža v vencu oblakov ter z 2 angeloma-svečonoscema ob strani. Nišo krasita kartušasta školjkovina. Ob stebrih stojita razgibana Peter in Pavel, katerih eden gleda gor, drugi dol, kar je tipično baročno. Na hrbtni stani sta napisata: 1762 A. G. pinxit ter Obnovljen 1960 Podkrižnik H. Vrabec F. Oltar je čedno baročno delo iz l. 1762. Njegov prednik iz l. 1696 je imel sliko opl od SEBASTIJANA MENHARTA. Seda nji oltar je bil obnovljen tudi l. 1858.

Stranska oltarja sta enaki deli. Imata sarkofagasto menzo, prostorno razvito predelo, novejša tabernaklja ter nastavek, katerega nosi par spodaj piščalastih stebrov, golšasto ogredje, ki je v sredi usločeno, atektonsko atiko nošena od razgibanih volut in zaključena s konkavno-konveksno gredo. Na ogredju sedita angelčka. Osrednja niša je konkavno-konveksno zaključena, ter zgoraj okrašena z razgibanim rokajem, ki se ponovi tudi na vrhu atike. Slika v atiki je opl razgibane oblike. Oba oltarja sta neokusno prebarvana. V levem je v sredi Brezmadežna, ob strani sta Jožef in Janez Ev. Vsi 3 kipi so delo I. B. Mauronerja iz Gródna iz l. 1904. v atiki je zelo

otemnela slika Notburge v noši 18. stol. Ta oltar je bil preje posvečen sv. Juriju. V desnem altarju so kiži: v sredini Jerneja od Ig. Oblaka iz l. 1888, ob strani pa še stara kipa Roka in Sebastijana, v atiki pa jeslika Antona Puščavnika. Obe sliki sta zelo temni in zaprešeni, sta pa ostanele prvotne slikarske dekoracije obeh oltarjev od J. G. Petroschnigga. Oltarja je izdelal, kot je povedal star napis: Tiffer Durch Karl Iuschak anfangs Juni 1795. Forej sta oltarja produkt obeh znanih poznobaročnih mojstrov IVIŠKA IN PETROŠNIKA.

Prižnica ovalnega tlorisa, držana v baročni tradiciji je delo Martina Spillera iz Vojnika iz l. 1862. Ima trebušasto ograjo, navpišne volute in vmesne reliefe 3 božjih čednosti. Lambrekinasti baldahin krasijo 4 sedeči evangelisti, v sredi pa na 2 volutami podprtem podstavku Mozes.

Orglje v baročnem konceptu, so preprosto delo Jerneja Pillicha iz Vojnika iz l. 1838. Zadržaj imajo napis: Sub R. D. Jos. Kla/butschar curato et ecclesiarchia Mich. Pfeiffer et Grag. Okolez ab organario Barth. Billich organa heac positae sunt anno 1838.

Križev pot je tisk po Führihu iz l. 1862.

Krstilnik je iz konca 18. stol. Ima kvadraten steber, okrogel školjkasti bazen, valjasti nastavek, okrašen /zgoraj/ s klasicističnim festonom, 2 volutama in Jordansko skupino.

Zakristijska omara je izdelek iz ca l. 1861.

Cerkvene klopi so enake onim pri Renartu ter so iz ca 1925.

Oprema: kropilnik pri glavnih vratih je školjkast, marmornat.

Eden kelihov ima baročen košek, spleten iz akanta in operotničenih glav. Je morda še iz 17. stol. ali pa iz začetka 18.

Zvonik: v njegovem 1. nadstropju je ohranjena sled prvotnega prezbitერიjev naslikanega dekorativnega pasu tik pod prvotnim fabionom

Slikarija je opečne barve. Predstavlja pas uvit s trakom, katerega krase kolesasto-rozetasti motivi. Zvonik je bil enkrat povišan. Nekoč je nosil letnico 1684. Zvon je delo Antona Samasse iz l. 1858.

Podstrešje: Oboki sokameniti. Zvonik je ometan do prezbiterijevih ~~ppk~~^{obokov}. Viden je pravokoten videc, pod katerim je rdeča dekorativna slikarija, sestavljena iz sekajočih se polkrogov, povezanih med seboj ter končujočih se v nekake lilijaste konsole. Čeprav je slikarija še gotske ~~mnxi~~ motivike, je vendar iz 17. stol. Sedanji prehod na podstrešje je stara ppk zvonova lina, biroforna, ^{to}da brez vmesenega stebriča. Zvonik je zidan na prezbiterijevo steno ~~ter~~ ter je jasen prizidek. Na splošno ga lahko datiramo v 17. stol., prezbiterijevo steno, na kateri stoji, pa v 15. stol. Zakristija je jasen prizidek.

Resume: Cerkev, ki se omenja l. 1545., 1621., itd., je ohranjena vsaj še v severni prezbiterijski steni, čeprav se mi zdi, da je še tudi v osnovi sedanje ladje. Slikarija kaže sicer že na 16. stol., vendar lahko gremo ~~mnxi~~ s prezbiterijem še v 15. stol., ker ni bil takoj okrašen z njo. Bil je mnogo nižji od današnjega ter gotovo obokan, medtem ko je bila ladjaxxx ravno krita. Leta 1684. je zvonik še stal, slikarija bi namreč bolj govorila za starejši nastanek, kot pa v samem letu 1684. Leta 1737. so staro ladjo deloma podrli, deloma dvignili (njena severna stena kaže močno sled povišanja) in obokali. Taka je bila še za Hajšnika. Ca 1760. so divgnili in obokali prezbiterij, dvignili zvonik, prebili stranska ladjina vrata ter uredili stopnice na zvonik. Medtem ko je imel zvonik prvotno 4-strano piramidasto streho, je tedaj dobil čebulasto-laternasto, sedanja neogotska pa je 8-strana piramidasta, je iz l. 1907. Leta 1861. so prizidali sedanjo zakristijo in s tem zaključili gradbeni razvoj te cerkve. L. 1923. je bila vsa prebe-

ljena.

Okolica: Župnišče je preprosto. V podboju kletnih vrat je letnica 1763, medtem ko je gornji del iz l. 1786. ter delo Leopolda Muschingerja iz Celja. Obnovljen je bil l. 1844. in 1858.

Pred cerkvijo je pokopališče.

Južno cerkve ~~ga~~ so prepadne stene, ki padajo v dolino Gračnice.

Mežnarija je bila zgrajena l. 1837.

Izpred cerkve je lep razgled na dolino Savinje in Gračnice.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: Pri izlivu Gračnice v Savinjo je stala ⁸čadolova topilnica / svinca, ki je topila rudo iz rudnika pod Kolomanom v Lokavcu okoli l. 1845.

Opombe: Zvonik je bil zgrajen nekoliko pred l. 1684. ali pa tudi p rav to leto.

J. Curk: Celjska topografija (Laško), rkp. str. 26 - 28, zapiski 1961.